

Ravel Maurice (1875-1937)

Muzyka Ravela jest unikatową syntezą pierwiastków impresjonistycznych, folklorystycznych (szczególnie hiszpańskich), neoklasycznej klarowności formy i mistrzowskiej instrumentacji

Matka Ravela była Baskijką, a ojciec szwajcarskim wynalazcą i przemysłowcem. W wieku 7 lat Maurice rozpoczął naukę gry na [fortepianie](#), a 5 lat później zaczął komponować. Gdy miał 14 lat wstąpił do paryskiego Konserwatorium, gdzie studiował przez 14 lat (z dwuletnią przerwą). Na początku XX wieku miał już spory dorobek kompozytorski w postaci [pieśni](#), dzieł fortepianowych oraz [kwartetu](#) smyczkowego. Utwory te miały charakter typowo impresjonistyczny, przejawiający się zarówno w tytułach jak i w brzmieniu (np. *Miroirs*), albo były też dowodem zainteresowania Ravela dawnymi formami i stylami — np. *Pavane pour une infante defunte* (*Pawana na śmierć infantki*). Do grona młodzieńczych fascynacji kompozytora należała muzyka [Mozarta](#), Chabrier, Fauré'ego i [Debussy'ego](#). W oczach opinii publicznej postrzegany był często jako rywal tego ostatniego, ale w rzeczywistości nie było między nimi animozji.

Choć Ravel miał wyjątkowy talent, trzykrotnie bez sukcesu startował w konkursie o Grand Prix de Rome, a w ostatnim podejściu w 1905 r. nie przeszedł nawet eliminacji. Można jednak powiedzieć, że porażka ta miała większe znaczenie dla jego kariery, niż miałyby zdobycie tej nagrody. Odmawianie jej kompozytorowi tej rangi co Ravel, krytyka potraktowała jak skandal i w efekcie doszło do zmian we władzach paryskiego Konserwatorium, a nazwisko kompozytora stało się jeszcze bardziej znane.

Rozpoczął się najbardziej płodny okres w karierze Ravela. Zapoczątkowały go świetne dzieła „hiszpańskie”: *Rhapsodie espagnole* (*Rapsodia hiszpańska*) i [opera komiczna](#) *L'heure espagnole* (*Godzina hiszpańska*). W 1912 r. miała miejsce premiera [baletu](#) *Daphnis et Chloë*, zrealizowana przez zespół Baletów Rosyjskich Diaghilewa. Przy okazji Ravel poznał [Igora Strawińskiego](#), z którym się zaprzyjaźnił, i który wywarł na niego znaczny, choć przejściowy, wpływ.

W 1916 r. Ravel został zmobilizowany i wysłany na front jako kierowca ciężarówki. Tam ciężko zapadł na zdrowiu, a po powrocie do domu spotkał go kolejny cios — śmierć ukochanej matki. Zabitym na wojnie przyjaciółom poświęcił w 1917 r. *Le tombeau de Couperin* (*Nagrobek* [Couperina](#)). W latach 20. powstały m. in. poemat choreograficzny *La Valse*, dedykowana pamięci Debussy'ego [Sonata na skrzypce i fortepian](#), nowatorska [opera](#) *L'enfant et les sortilèges* (*Dziecko i czary*), słynne *Bolero* (1928 r.) i dwa [koncerty](#) fortepianowe. Jeden z nich przeznaczony jest tylko na lewą rękę, gdyż został zamówiony przez okaleczonego na wojnie pianistę. W tym czasie Ravel bardzo dużo podróżował, zarówno po Europie, jak i

po USA oraz Kanadzie. Amerykańska krytyka witała go z entuzjazmem i nazywała *największym żyjącym francuskim kompozytorem*. W 1928 r. otrzymał też doktorat honorowy Uniwersytetu w Oxfordzie.

Maurice Ravel, Bolero

Wypadek samochodowy z 1932 r. wpędził kompozytora w nieuleczalną chorobę. W zasadzie od 1934 r. nie był już w stanie komponować. Miał wiele pomysłów, ale skarżył się przyjaciółom, że gdy chce je spisać — znikają. Podejrzewano guza mózgu i w 1932 r. przeprowadzono rozpoznawczą operację. Guza nie znaleziono, ale Ravel zapadł w śpiączkę i wkrótce zmarł. Jego choroba do dziś pozostaje tajemnicą.

Muzykę Ravela trudno jednoznacznie przypisać do jakiegoś nurtu, stworzył bowiem unikatowy styl będący syntezą tego co najlepsze z impresjonizmu, folkloryzmu i neoklasycznego konstruktywizmu, połączony z wielką pomysłowością i tendencją do wykorzystywania idei z odległych w czasie lub przestrzeni epok i kultur. Był ponadto znakomitym orkiestratorem, a wiele jego dzieł istnieje zarówno w wersji fortepianowej, jak i orkiestrowej. Najszynniejszą orkiestracją Ravela są *Obrazki z wystawy* [Modesta Musorgskiego](#).

Modest Musorgski, Maurice Ravel, Obrazki z wystawy

dr Katarzyna Naliwajek-Mazurek

Ciekawostki

Bolero Ravela, skomponowane w 1928 r., to prawdopodobnie najczęściej wykonywany utwór muzyki klasycznej. Podobno brzmi gdzieś na świecie co około 15 minut. [Przeczytaj więcej o bolerze](#) jako o formie muzycznej.

Ravel był tak namiętym palaczem, że podczas podróży po Kanadzie i USA największym jego zmartwieniem było utrzymanie dostawy swych ulubionych francuskich papierosów.

Gdy podczas I wojny światowej Ravel był kierowcą ciężarówki, nazwał swój samochód *Adelajdą*. W listach do rodziny z humorem opisywał swe frontowe przygody podpisując się: *szofer Ravel*.

Ravel był zapalonym kolekcjonerem. Miał świetny zbiór pierwszych wydań francuskich autorów z XVII i XVIII wieku, a także kolekcję japońskich druków.

Ravel był jednym z pierwszych kompozytorów, którzy docenili znaczenie nagrania gramofonowego dla promocji swej twórczości. Już w 1917 r. London String Quartet nagrał dla wydawnictwa Columbia jedyny kwartet smyczkowy Ravela.

Do posłuchania:

- [Moja Matka Geś](#)